

SABADELLENC

Semblança: Ramon Gabarró i Badia

Pere Font i Grasa

Ramon Gabarró i Badia va néixer a la Plaça Sant Roc. Aquest és un fet que marca molt els orígens ceballuts.

A la Plaça Sant Roc no ha nascut gaire gent; car només hi han dues fileres de cases. L'angle recte que configuren la Casa Gran i la Casa de Déu no solen ser lloc de naixement. (Bé, potser sí: en el cas de bateig catòlic o de les parides ideològiques. Tot sia dit amb el perdó de Déu, del seu deixeble Sant Fèlix/Feliu i de les patums municipals que amb la Fe dels conversos mouen la "cosa pública").

Néixer a la Plaça Sant Roc ja dona crèdit de per vida de sabadellenc de soca-rel. Perquè a la Plaça Sant Roc només hi ha dues fileres de cases. Clar que pel costat del sud l'edifici del Banc Sabadell (1954) deixa el panorama d'habitatges molt migrat. En resum dic el que volia dir: Obrir els ulls a la Plaça Sant Roc significa estar tot el dia al servei de la ciutat. És com una servitud mai no escrita que els obliga a formar part de tots els saraus. Com aquell qui diu, en servei permanent; com un boy scout que *sempre apunt* decideix apagar tots els focs que les entitats més emblemàtiques mantenen amb la flama encesa.

Quant en Ramon Gabarró i Badia va néixer a la Plaça Sant Roc, a la Casa de la Ciutat hi començaven a manar els franquistes i el *Banco de Sabadell*

encara era als baixos del *Gremio de Fabricantes*. En obrir els seus ulls menuts, en fer les primeres passes, potser va adonar-se'n que l'edifici del Ateneo ja no era palau de la deessa cultura. Casa seva també era gairebé veïna de l'Acadèmia de Belles Arts --perdó, en aquells anys 40s. *Academia*, sense l'apòstrof ni l'accent— En aquell temps de silenci, a les sales de *Bellas Artes* els artistes recordaven en veu baixa els períodes de bonança. Frisaven perquè la llibertat de pensament i de colors poguessin il·lustrar de bell nou la vida ciutadana.

Com diria el poeta, en aquell temps el paisatge era de cromatisme bipolar: blanc i negre.

En Ramon Gabarró i Badia és l'actual president de l'**Acadèmia de Belles Arts de Sabadell**. Una entitat fundada l'any 1880 i que per tant ben aviat ha de complir 125 anys de vida activa. Una entitat que en els darrers anys ha viscut un procés de canvi estructural que ha provocat no poca controvèrsia entre els seus socis.

La conversa és llarga i fluida un funest matí de maig, corpresos per la mort d'en Josep Fernández Cantó, "Tàtum", i quant les campanes estan a punt pel toc de comiat i tristesa pel decés, també anunciat, d'en Manuel Garriga Miralles

Cal començar per recordar els orígens.

- ¿Quina ha estat la influència de l'Acadèmia en la vida cultural de la ciutat?

- Ha tingut alts i baixos a remolc dels corrents artístics, segons quina fos l'època. Naturalment quant llegeixes la història de Sabadell dels darrers cent vint-i-tres anys, l'Acadèmia hi surt per tot arreu, per exemple, com a fundadora de l'Escola Industrial d'Arts i Oficis. Apareix en el catàleg d'entitats que en tot moment ha liderat o co-liderat els moviments artístics. Ha estat en set o vuit estatges diferents i en funció de situacions polítiques o de l'entorn de les persones que l'han dirigida ha tingut moments brillants i d'altres potser no tant. Crec sincerament que com al balanç global podem dir que l'Acadèmia ha estat un referent de la cultura ciutadana. La bona tasca inspirada des de l'entitat ha fet possible que Sabadell vagi molt per davant de les expressions artístiques sorgides en altres ciutats. Els fundadors de l'Acadèmia i els seus continuadors van saber sembrar la llavor que feu germinar l'aprenentatge, el mestratge, la pràctica i la discussió en tots els àmbits de l'expressió artística.

- Quines mancances va trobar-hi en fer-se càrrec de la presidència?

Realment vaig trobar a faltar aquest aspecte bàsic de ser, de fer realment d'acadèmica. L'ensenyament de la pintura de caire docent o pedagògic no l'estem duent a terme. Un dèficit que tenim, que queda pendent. Volem aquest lideratge com en el seu temps el vàrem duu a terme els Vila Cinca, Vila Arrufat ... o més modernament el Grup Gallot, que imprimiren caràcter artístic d'avantguarda a la nostra ciutat.

- Quins són els fets pretèrits que han portat a la transformació actual de fundació privada?

- Tot comença amb un canvi realment rellevant que va marcar a l'entitat a principis dels anys seixantes, quant estava situada els baixos del Centre Sabadelles (Sant Pau-Advocat Cirera), que en enderrocar-se l'edifici per fer-ne una seu bancària es plantejà un canvi radical mitjançant la compra d'uns amplis baixos —estatge actual— al Passeig Manresa. En aquell temps foren quatre les persones que feren possible la compra. Dos d'ells eren artistes i els altres dos, financers. Estic parlant d'en Camil Fàbregas, Antoni Vila-Arrufat, Joan Llonch i Francesc Monràs. Aquestes quatre persones iniciaren un ampli desplegament de visites a industrials i prohoms de la ciutat fins aconseguir que un grup remarcable de sabadellencs fessin aportacions econòmiques amb tres nivells monetaris de finançament: 25 mil pessetes, 50 mil i, la més alta, de 100 mil pessetes. Recordem que en aquells anys un cotxe "600" costava unes 45 mil pessetes. Crec que la comparació és digne de tenir-se en compte a l'hora d'entendre que eren molts diners destinats a una entitat cultural. Un fet no gaire habitual aleshores, tasca de gran mèrit que entenc cal marcar com a rellevant en el panorama ciutadà. Honradament crec que estem amb deute amb tots aquells que feren possible que l'Acadèmia disposés finalment dels locals que avui en dia formen part del patrimoni social. Els dos financers protegiren la cessió d'ús potser perquè no confiaven que els artistes sabessin administrar aquells 750 metres de dependències. Crearen un ens legal conegut com: *LA ASOCIACION ARTÍSTICA SABADELLENSE*, acollida a la llei d'associacions molt restrictiva de l'època. D'aquesta manera protegien la propietat d'aquest bé immoble situat al centre de la ciutat.

- Queda obert a partir d'aleshores un període de gran agitació artística i política que marca de manera significativa el futur de l'Acadèmia. El canvi i

el compromís dels socis que integren la junta amb la ciutat va més enllà de la pintura i el dibuix .

- Les noves dependències eren "el continent", hi faltava el contingut. Recordem que eren els temps del tardo-franquisme, que començaven els canvis a la ciutat. Que calia fer política allà om és podia. Sorgien nous cenacles i llocs de trobada. L'Acadèmia no en va ser una excepció. Aquí s'hi aixoplugar-se no pocs moviments d'oposició formal a les estructures polítiques vigents que va portar més d'un ensurt als membres de la junta. Creixien les expectatives arran els nous plantejaments polítics i sindicals. Era ben natural que l'entitat fos un lloc de trobada on les inquietuds pròpies del pensament tinguessin un marc d'expressió. Recordem la revista TS, la revista Riusec, la visita de Vargas Llosa o la conferència del professor Aranguren... ?

(Recomano al lector interessat pel tema la lectura del llibre: "Quan el carrer va deixar de ser seu", d'en Xavier Domènech Sampere, biblioteca Serra d'Or nº 289 Publicacions de l'Abadia de Montserrat. A la pàgina 146 hi ha una referència explícita de l' Acadèmia).

- No es pot oblidar el naixement de la Sala 3 com a fet que marca un punt i a part dins el panorama artístic local: ¿Com ho valora amb la perspectiva del temps transcorregut?

- Ho valoro com un altre dels fets remarcables de la història de l'Acadèmia. La posta en marxa de la Sala 3 fou una de les experiències més innovadores. Portaven l'art actual del moment, sens dubte. Amb els anys s'ha vist però que no anaven gens errats, malgrat que en aquell moment costava molt d'entendre aquella "trencada" d'algunes de les performances. Actualment?. Doncs, mira, actualment una majoria de membres de la junta estem preocupats perquè quant presentes exposicions d'avantguarda, allò que ara mateix s'està fent en l'àmbit cultural, sol tenir poca acollida entre el públic sabadellenc. Hi ha capes molt amples de la població que només els agrada la pintura figurativa, la més clàssica, estones fins i tot, carrinclona. És evident que cal respectar totes les opinions i punts de vista...¿Que hi fem?. La junta en prendre possessió ara fa uns sis anys, el que pretenem és buscar una línia d'exposicions que tinguin un criteri eclèctic de qualitat: oferir al públic el figuratiu clàssic de bon nivell, perquè hi ha demanda, però també els darrers corrents innovadors. Es en aquest sentit que cal agrair l'esforç portat a terme pels membres de la junta, molt especialment en Joan Ripoll i Llorenç Roviras, que han aportat el seu coneixement i criteri.

- Quant sorgeix el canvi cap a una "fundació privada"?

- Abans t'he parlat de la visió conservadora d'aquells que crearen l'ASOCIACIÓN ARTÍSTICA SABADELLENSE, de la por que patien, no fos el cas que els artistes se'ls ho malbaratessin tot. Doncs bé, en substituir a la presidència a l'Albert Estrada Vilarrasa, em vaig assabentar que els estatuts de l'ASOCIACION preveien que si mai s'extinguien els bens eventualment podien passar a ser propietat municipal. Quant mires les coses amb perspectiva històrica, t'adones que les coses han canviat i que cal ajustar les entitats al marc legal existent i, acollir-nos a la llei de fundacions era una bona opció. Evidentment ens decidirem crear una fundació aportant-hi els bens patrimonials de les dues antigues associacions i, utilitzant tots els mecanismes que la llei ens permet; com els avantatges fiscals que ens exoneran d'impostos. Seria de mals gestors no aprofitar-ho. Es ben conegut que la meua feina no són les belles arts, sinó el treball gerencial, es a dir, procurar una intendència ben dotada per tal que l'entitat es pugui moure sense entrebancs legals ni econòmics. Dit en poques paraules: tasques d'organització, de posar ordre a la Casa, per tal que els qui coneixen més bé el món de l'art trobin una bona administració.

Avui en dia tot ha de ser transparent. Recordem que ja és cosa del passat aquelles col·laboracions voluntàries, ara el personal és tot de plantilla, que si bé cal agrair pel que van tenir de notables aportacions i sentiments en pro de l'Acadèmia, ara i amb la Fundació tot ha de ser més professional.

- Es evident i de domini públic que el canvi fou rebut per a alguns dels sis-cents socis amb no poques reticències, per no parlar d'una clara oposició ?

- Ens hem esforçat en donar tota mena d'explicacions. Férem pedagogia d'aquest canvi. Jo sóc fidel a un dels trets més acusats de la meua personalitat com és el pragmatisme. He contestat totes les consultes al respecte. La pregunta més freqüent ha estat: "si ara no som socis perdrem els drets". Jo els contesto: "els drets sobre què?". Els drets sobre res. Per tant el que ens interessa a tots plegats és que aquests patrimoni el pugui gaudir l'Acadèmia perquè d'aquesta manera —i al marge dels temes legals—assegurem la perennitat. Si amb pocs recursos l'entitat ha sabut mantenir-se activa durant cent vint-i-tres anys, és a partir d'ara quant disposem d'una base sòlida per la dotació d'un Patronat que es va constituir fent "encaje de bolillos", posant-hi gent que l'integrés procedent d'aquells que van aportar-hi diners els anys seixanta, així com les institucions locals per tutelar que mai no es pugui extingir.

- De fet el soci s'ha convertit en "membre col·laborador", sense un clar poder de decisió?

- Amb baixes i altes, mantenim el voltant de sis-cents socis que ara són, efectivament, "membres col·laboradors". Crec que el nom no fa la cosa. Escoltem els seus suggeriments i punts de vista, celebrem Assemblees informatives per explicar la tasca que desenvolupem, trobant un fort recolzament. La quota te tres nivells: membre col·laborador, membre protector, membre d'honor.

El criteri de la junta és que la quota bàsica estigués a l'abast de tothom, que no es barrés el pas a ningú. Creiem honradament que ningú no s'ha de sentir dolgut perquè en definitiva hem solidificat l'estructura legal de l'Acadèmia modernitzant-la i mirant cap endavant.

Els òrgans de govern de l'entitat són el Patronat, la Comissió delegada que porta el dia a dia i, l'Administrador anomenat pel Patronat.

- Com valora l'activitat duta a terme en els seus sis anys de presidència ?

- Al marge de tot el que he explicat abans, en el dia a dia de l'entitat, en aquesta darrera etapa s'han aconseguit dues coses importants. Primer: el bon funcionament d'aula de dibuix al natural que dirigida per Joan Vergés ha assolit un altíssim nivell. Segon: donar vida a l'auditori. Una sala magnífica que estava infrutilitzada i que ara, sota la direcció d'en Josep Llobet estem donant-hi molta activitat concretament cada dijous, celebrem concerts musicals de molt bon nivell i, gratuïts que donen vida a l'Acadèmia amb una ocupació mitjana del noranta per cent d'un aforament de cent cinc butaques. Tercer: Des de fa set anys, celebrem una exposició extraordinària anual que produïm conjuntament amb la Fundació Banc Sabadell i la Fundació Caixa Sabadell. La darrera fou per donar a conèixer en tot el seu formidable conjunt aquells primers artistes: "La generació del XIX", que els sabadellencs tingueren ocasió de visitar el desembre de l'any passat fins a la meitat de gener de l'actual.

(La generació del XIX: Ramon Quer, Josep Julià, Miquel Sallarès, Marian Burguès, Joan Vila Cinca, Antoni Coll Pi, Joan Figueras, Lli Vila, Josep Espinalt, Llorenç Lladó, Francesc Pulit, Antoni Pous, Domènec Soler, Josep M^o Bosch, Antoni Estruch,

Josep Domènech, Vicenç Miquel, Francesc Sanahuja, Pere Gorro, Joan Vilatobà, Francesc A. Planas Dòria, Ricard Marçet.)

- Canviem de registre. La vida professional: fusta polida de teca, melis, freixa, pi galleg, pi de flandes, alzina...?

- ...M'identifico més amb el roure: Tenacitat, pragmatisme i consistent per aguantar temporals. Arrelat a on estic vivint ara.

- Que penses quant veus un arbre i d'ell n'han de sortir molts taulons; del tauló un moble. Suposo que veure, palpar, seleccionar i comprar tants i tants arbres et provoca com una mena de relació més o menys humana .

-...Nosaltres, Gabarró Germans, importem de tot arreu... Viatjo amb freqüència. Conec molts països. Com sempre dic: molts poblets i poques ciutats. He trepitjat racons increïbles d'Amèrica, Àfrica i, el món rural europeu de Polònia, Croàcia i Bòsnia entre altres. M'esborrona veure els problemes de l'Àfrica profunda. Els negocis et porten a conèixer persones que pel que t'expliquen a més de la percepció del que veus, les malalties, la misèria, no sembla que puguin tenir solució. No li'n veig, no, Perquè encara que els seus governants hagin estudiat a la elitista escola d'administració Ena francesa, de Fointenebleau, en tornar al seu país, exploten amb duresa a la població. Els europeus colonialistes eren germanetes de la caritat si els comparem amb els dirigents de la majoria de països africans. He aprofitat viatges per veure la tasca de les ONG, que fan molta feina, molt positiva bolcant-se en favor dels més febles en condicions precàries. S'hi estan deixant la pell davant la indiferència del primer món. Hi ha milers de personatges anònims a l'estil de la mare Teresa de Calcuta, religiosos o seglars, lliurats al servei de persones que poden perdre la vida, senzillament, perquè els manca un medicament que nosaltres guardem a casa i que de vegades deixem caducar... El que veus et colpeja. És cert el que dius, de fet jo estic negociant i comprant fusta, taulons, productes cada cop més elaborats i amb més valor afegit i, en conseqüència estic creant forces llocs de treball. Les nostres empreses estan contribuint en petita escala a donar feina a molts obrers. Això, d'alguna manera, és una modesta aportació, un gra de sorra

si vols, però que de mica en mica col·labora a millorar les condicions de vida de grups de gent

- Li veus solució als problemes de l'Àfrica ?

- Quant les persones de bona fe parlen de condonar el deute als països africans, vull recordar-los que quant es va morir Mobutu a la seva finca de la Costa Blava francesa, prop Niça i ben lluny del Congo..., tenia una fortuna equivalent al deute extern de la República Democràtica del Congo, un país riquíssim. Recomano als lectors la revista *Mundo Negro*, dels pares Combonianos, on s'explica amb valentia tot el que passa. Aquí pots criticar a l'Aznar, al Pujol, a l'alcalde, i potser en el pitjor dels casos et portaran davant el tribunal per difamació. A la majoria de països africans la vida no te cap mena de valor i qui parla més del compte o aixeca la veu, el eliminen sense contemplacions. I no diguem ja de la pandèmia de la sida...

"FOREST FOREVER"

És evident que des del món occidental compromès i solidari es veu a tots els que comercialitzin amb el Tercer Món com uns "aprofitats". Penso ara mateix amb el cas ben conegut de les grans marques de roba esportiva. Un importador de fusta es pot arribar a sentir "culpable"? Em pregunto. Per en Ramon Gabarró hi ha molta demagògia. Diu ser amic de la gent de Greenpeace. El problema no és el de tallar arbres, perquè no necessàriament és una acció dolenta: "El que cal fer és l'explotació sostenible. Cal cuidar la vaca perquè ens doni llet durant molt de temps".

—¿Amazones...?.

—Ningú no parla ara del que es va fer a Castella el segle XVI, amb una desforestació implacable, quant el pacte entre la gent de Medina del Campo i els banquers flamencs convertiren en immensos camps de blat els latifundis on abans hi havien milions d'arbres serviren per la construcció de cases i per fabricar grans vaixells. Al Brasil i a l'Àfrica, talment com als Estats Units en l'època dels pioners, s'estan substituint boscos per conreus intensius. Des d'un punt de vista de l'ecologia pura, pura, pura, potser sí -segur, vaja—que no és bo... Però per altra banda, deu hectàrees de bosc quants salaris donen i quants en donen l'agricultura intensiva de cacau o cafè?.

La teoria d'en Gabarró va més ençà en il·lustrar-ho - ai, ai, ai jji - amb un tema local històric que ens remou la sang: la decapitació del Bosc de Can Feu :

— El problema no és que es vagi tallar el Bosc de Can Feu. Es va tallar per què les autoritats ho van aprovar en èpoques d'escassetat, per utilitzar la fusta per refer fàbriques i encavallar els sotres de les naus. Perquè en no arribar carbó les calderes de molts vapors s'alimentaven amb fusta. Si l'hagués replantat en el mateix moment, avui en dia tornariem a tenir el Bosc de Can Feu. L'ajuntament d'aleshores tenia l'obligació d'exigir la reforestació... Allò que en l'argot nordamericà se'n diu: "forest forever"... Els francesos, per exemple, des de l'època de Lluís XIV fan el cultiu del roure amb una continuada tasca de gestió sostenible. Nosaltres estem comprant roures de docents cinquanta anys de la regió de la Borgonya sense cap problema perquè hi ha reserves suficients en no aturar-se en cap moment la plantació"

"Forest forever": el bosc per sempre.

(El de Can Feu -forever- en fotografies; els de l'Amazones, en vídeo o DVD, malgrat l'esforç del cantant Sting i a l'aguait del que hi pugui fer el president Lula)

FLEXIBLE COM EL FREIXE

En Ramon Gabarró es considera una persona totalment independent que no està al servei de cap grup ni de ningú que no sigui la família i el negoci que mou amb un total de cinc empreses i més de 170 empleats. Sempre que ha servit a les entitats sabadellenques ho ha fet per interès col·lectiu i mai pel seu interès privat. Es considera molt exigent i autoexigent. Li agrada llegir molts diaris, també en Josep Pla i escoltar obres d'Handel o Pachelbel. Es commou pel patiment de la gent del tercer món i, admira les persones anònimes que realitzant treballs de voluntariat moltes vegades amb condicions adverses.

Entre moltes altres activitats, en diferents moments de la seva vida, ja des de molt jove va assolir compromisos socials. Uns quants: Cambra de Comerç de Sabadell, president (1982-83). President de Caixa Sabadell (1983-88). Conseller (dos períodes) de la Companyia d' Aigües de Sabadell. Actualment es Sotspresident de Sabadell Grup Assegurador i idèntic càrrec de la SAT. Vicepresident de l'Asociación Española de Importadores de Madera.

El lector coneixedor de la història local pot endevinar que l'època en que en Ramon Gabarró, que fregava els 40 anys, va servir a les diferents entitats, de problemes i de canvis profunds no n'hi van faltar. No fou precisament un camí de roses. Feu memòria, lectors intel·ligents. Diria que talment com ara, en aquest canvi de l'Acadèmia de Belles Arts en que ha calgut una bona dosi de mà esquerra i aguantar algunes crítiques.

- Entenc que el futur cal buscar-lo definint institucions, cercant persones amb capacitat per crear aquest futur ideal tocant de peus al terra, sense utopies (...) ¿Sabadell?. No tinc enyorança d'aquell Sabadell on tothom es coneixia. Han canviat els hàbits, els costums, la vida i les noves estructures familiars. Hem anat "a millor"(...) D'alguns temes locals et diria que trobo absurda l'oposició al Quart Cinturó, com trobo absurd oposar-se a l'aeroport, ja està bé com està, naturalment contrari a una ampliació que no tindria sentit en un espai que no dona per més (...) ¿El zoològic?, és un tema que em deixa indiferent. (...) ¿La rivalitat amb Terrassa?. Una anècdota històrica, està superat, diria que és un anacronisme.

L'any 1988 davant la premsa barcelonina, allí al restaurant Reno, en el dinar de comiat com a president de la Caixa Sabadell, un periodista li va llegir una dedicatòria que venia a dir quelcom semblant com ara: **"Ramon Gabarró sap combinar la duresa del roure amb la flexibilitat del freixe..."**

Potser la frase que em recorda no era ben bé així; diria que li falta una fusta per arrodonir el caràcter. A ben segur que la trobarà entre un mostrari farcit de noms d' arbres de llunyanes terres que responen a noms exòtics creats per centenars de llengües babèliques.

